

«Ο Αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α., ο Γρηγόρης Αυξεντίου και ο Μοναχός Χρύσανθος Μαχαιριώτης»: Επετειακή εκδήλωση στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...»

/ [Ενορίες](#)

Κάθε άνοιξη λοιπόν εδώ και 70 χρόνια και για πολλά χρόνια ακόμα, μαζί με τον Απρίλη, όλοι αυτοί οι αγωνιστές της λευτεριάς έρχονται απαραίτητοι σαν τα χελιδόνια και ανοίγουν βρύσες για τη δίψα μας σε τούτα τα δύσκολα χρόνια.

Επετειακή εκδήλωση, με αφορμή τη συμπλήρωση 70 χρόνων από την έναρξη του εθνικού απελευθερωτικού αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. που φώτισε με σεβασμό και συγκίνηση τις μορφές των ηρώων της Κύπρου, πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 2 Νοεμβρίου, στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, στο

πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...».

Στη συνάντηση ο Παναγιώτης Χαρατζόπουλος, Φυσικός Msc, MEd, Πρόεδρος του Συνδέσμου Επιστημόνων Πειραιώς φιλοξένησε τον Μιχάλη Μελετίου, Βιολόγο – Συγγραφέα και τον Στέφανο Δορμπαράκη, Συγγραφέα του βιβλίου «Το ράσο της λευτεριάς», αφιερωμένο στον Γρηγόρη Αυξεντίου και στον Μοναχό Χρύσανθο Μαχαιριώτη.

Η συζήτηση πλαισιώθηκε από μουσικές παρεμβάσεις με τραγούδια της Κύπρου, δίνοντας ζωή και παλμό σε μία από τις σημαντικότερες σελίδες της νεότερης ιστορίας μας. Συμμετείχαν οι μουσικοί Σοφία Ελευθερίου στο τραγούδι, Γιώργος Κοντογιάννης στη λύρα και Στέφανος Δορμπαράκης στο κανονάκι.

Η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στα 70 χρόνια από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ 1955–1959, και τίμησε τη μνήμη όσων αγωνίστηκαν για την αποτίναξη του βρετανικού ζυγού και την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Παράλληλα, συνδύαζε ιστορική ανάλυση και καλλιτεχνική έκφραση, με συζητήσεις, μουσικές παρεμβάσεις και απαγγελίες, φέρνοντας στο προσκήνιο τόσο τα γεγονότα όσο και το ηθικό τους βάθος.

Η βραδιά ξεκίνησε με χαιρετισμό του κ. Χαρατζόπουλου που υπενθύμισε πως η 1η

Απριλίου 1955 δεν ήταν απλώς μια πρωταπριλιά, αλλά η αυγή του ένοπλου αγώνα για την ελευθερία της Κύπρου. Από τα μεσάνυχτα εκείνης της νύχτας, εκρήξεις συγκλόνισαν το νησί — στη Λευκωσία, τη Λάρνακα, τη Λεμεσό — σηματοδοτώντας την απαρχή του κυπριακού έπους. Ο αγώνας αυτός δεν ήταν στιγμιαίος· αποτελούσε καρπό αιώνιου πόθου του κυπριακού ελληνισμού για αυτοδιάθεση και ένωση με τη μητέρα Ελλάδα, βαθιά ριζωμένου στην κοινή ιστορική πορεία των δύο λαών.

Ο κ. Μελετίου έκανε μια αναδρομή στην ιστορία της Κύπρου, παρουσιάζοντας τους σταθμούς της σκλαβιάς και της διαρκούς ελληνικής ταυτότητας. Από το 1571, όταν το νησί πέρασε στα χέρια των Οθωμανών, μέχρι το 1878, όταν «ενοικιάστηκε» στη Βρετανία έναντι 93.000 λιρών, η Κύπρος γνώρισε αλλεπάλληλους κυρίαρχους, χωρίς όμως να αποκοπεί ποτέ από τον ελληνικό κορμό. Ο πρώτος Βρετανός κυβερνήτης διαβεβαιώθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Σωφρόνιο ότι οι Κύπριοι χαίρονται για την αποχώρηση των Οθωμανών, αλλά ο διακαής τους πόθος ήταν η ένωση με την Ελλάδα.

Ακολούθησε η αφήγηση των πολιτικών και εθνικών προσπαθειών που προηγήθηκαν του ένοπλου αγώνα: η ανεπίσημη πρόταση των Άγγλων το 1912 και η επίσημη του 1915 για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα, οι Οκτωβριανές ταραχές του 1931, το δημοψήφισμα του 1950 όπου το 95% των Ελληνοκυπρίων ψήφισε υπέρ της ένωσης, και η ίδρυση της Εθνικής Επιτροπής Αγώνα με επικεφαλής τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄ και τον Γεώργιο Γρίβα «Διγενή».

Ο Γρίβας, σύμφωνα με τον κ. Μελετίου, οργάνωσε μυστικά και υποδειγματικά την ΕΟΚΑ, στηριζόμενος στα νέα παιδιά της Κύπρου. Η οργάνωσή του θεωρείται στρατιωτικό πρότυπο που διδάσκεται ακόμη και σε σχολές πολέμου, καθώς οι Άγγλοι δεν κατόρθωσαν ποτέ να τη διαλύσουν. Παρά τις επιτυχίες, ο στόχος της Ένωσης δεν επιτεύχθηκε. Οι συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου (1959), αν και τερμάτισαν τον ένοπλο αγώνα, προκάλεσαν απογοήτευση στους Κυπρίους και, όπως τόνισε ο ομιλητής, έθεσαν τα θεμέλια για τις μετέπειτα τραγωδίες, συμπεριλαμβανομένης της τουρκικής εισβολής του 1974. Η συμμετοχή της Τουρκίας ως «εγγυήτριας δύναμης» αποτέλεσε, κατά τον κ. Μελετίου, διπλωματική παγίδα του Λονδίνου.

Ο ομιλητής τίμησε τους νεαρούς ήρωες του αγώνα — Καραολή και Δημητρίου, Ευαγόρα Παλληκαρίδη, Γρηγόρη Αυξεντίου — και αναφέρθηκε στα «Φυλακισμένα Μνήματα» στη Λευκωσία, όπου είναι θαμμένοι οι απαγχονισμένοι αγωνιστές. Η θυσία τους παραμένει φάρος ελευθερίας. Ο Παλληκαρίδης, μαθητής και ποιητής, άφησε συγκλονιστική παρακαταθήκη πριν απαγχονιστεί σε ηλικία 19 ετών. Ο Αυξεντίου, υπαρχηγός της ΕΟΚΑ, πολέμησε μέχρι τέλους, στο κρησφύγετο του

Μαχαιρά το 1957, αφού αρνήθηκε να παραδοθεί.

Το δεύτερο μέρος της συζήτησης επικεντρώθηκε στο βιβλίο του Στέφανου Δορμπαράκη «Το Ράσο της Λευτεριάς», που αφηγείται το περιστατικό κατά το οποίο ο μοναχός Χρύσανθος Μαχαιριώτης έδωσε το ράσο του στον καταζητούμενο Αυξεντίου για να διαφύγει από τους Άγγλους. Ο συγγραφέας εξήγησε ότι η ιδέα του γεννήθηκε από προσωπική γνωριμία με τον μακαριστό γέροντα Χρύσανθο, όταν ως μαθητής έπαιξε για εκείνον ένα τραγούδι αφιερωμένο στην Κύπρο. Για τον κ. Δορμπαράκη, ο Αυξεντίου και ο Χρύσανθος είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος — η θυσία του αγωνιστή και η θυσία του μοναχού, δρόμοι που συναντώνται στην πίστη και την πατρίδα.

Ο κ. Δορμπάρκης διάβασε ένα απόσπασμα όπου ο μοναχός αφηγείται τον

εσωτερικό του διάλογο με τον Αυξεντίου: πώς από παιδί ένιωθε τη φλόγα της ελευθερίας, πώς έριχνε τη βρετανική σημαία κάθε νύχτα, και πώς ορκίστηκε στον αγώνα θεωρώντας τον ιερό, όπως και την πίστη.

Ακολούθησε ανάγνωση αποσπάσματος από τον «Αποχαιρετισμό» του Γιάννη Ρίτσου, γραμμένο για τον Αυξεντίου: ένα ποιητικό γράμμα λίγο πριν τον θάνατό του, όπου ο ήρωας απευθύνεται στη μάνα του και στο έθνος, παραδίδοντας τη ζωή του ως φούχτα «τιμημένης στάχτης».

Καθ' όλη τη διάρκεια της εκδήλωσης παρεμβάλλονταν παραδοσιακά κυπριακά τραγούδια που αποδόθηκαν από τη Σοφία Ελευθερίου, τον Γιώργο Κοντογιάννη και τον Στέφανο Δορμπαράκη στο κανονάκι. Η μουσική λειτούργησε ως συναισθηματική γέφυρα ανάμεσα στα ιστορικά αφηγήματα και το σήμερα, ζωντανεύοντας τη φλόγα του αγώνα.

Στο κλείσιμο, οι ομιλητές υπογράμμισαν ότι, αν και ο αγώνας της ΕΟΚΑ δεν πέτυχε τον στόχο της Ένωσης, παραμένει ηρωικό κεφάλαιο της ελληνικής ιστορίας, φωτεινό μεταίχμιο που διδάσκει τι σημαίνει πίστη, θάρρος και ιδανικό. Ο κ. Μελετίου στάθηκε ιδιαίτερα στις μάνες των αγωνιστών, που έχασαν παιδιά και εγγόνια στον αγώνα και στην τουρκική εισβολή.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με το μήνυμα ότι το Έπος της Κύπρου πρέπει να λειτουργεί ως πηγή πνευματικής ανανέωσης και εθνικής ευθύνης: «Κάθε άνοιξη λοιπόν εδώ και 70 χρόνια και για πολλά χρόνια ακόμα, μαζί με τον Απρίλη όλοι αυτοί οι αγωνιστές της λευτεριάς έρχονται απαρατήρητοι σαν τα χελιδόνια και ανοίγουν βρύσες για τη δίψα μας σε τούτα τα δύσκολα χρόνια.».

